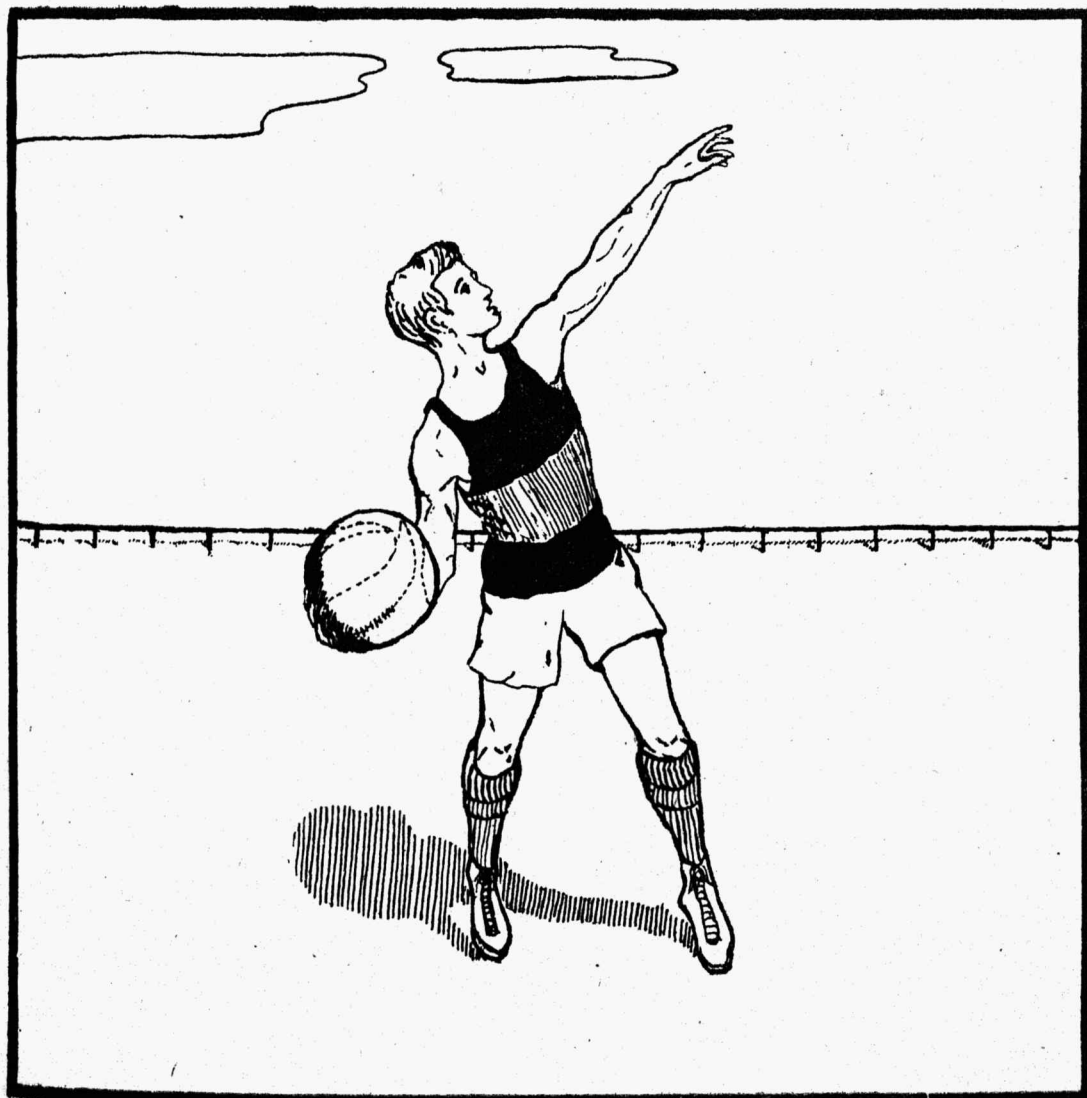

23. MAI

1924

III AASTAKÄIK

Koolinoorsoo III olümpiaadi kava.

Olümpiaad algab II üleriiklise noorte püha esimesel päeval, 8. juunil s. a. ja kestab 4 päeva, s. o. lõpeb üks päev peale noorte püha.

Kavas on ette nähtud: sportlaste rongikäik läbi linna, kergejõustik, võimlemine, mängud, veesport.

Kergejõustik:

Jooksud: 100, 200, 400, 1500, 3000 m., 110 m. tõkkejooks, 4 × 100 m. teatejooks, 10 × 250 m. teatejooks Tartu tänavail, 800 + 400 + 200 + 200 m. teatejooks, 60 ja 1000 m. jooks naistele, 4 × 60 m. teatejooks naistele.

Hüpped: kõrgushüpe hooga, kaugushüpe hooga, kolmikhüpe, hooga, teivashüpe, kaugushüpe hooga naistele, kõrgushüpe hooga naistele.

Visked ja tõuked: oda, ketas, kuul tugevama käega, oda ja ketas naistele, tugevama käega.

Viievõistlus: oda, ketas, 200 m. ja 1500 m. jooks ning kaugushüpe hooga.

Kolmevõistlus noortele: 60 m. jooks, ketas, kaugushüpe hooga.

Noorteks loetakse kõik, kes alla 16 aasta vanad. Kolmevõistlusest osavõtjad võivad osa võtta ka vanemate võistlusest.

Võimlemine:

Üksik neljavõistlus: a) kang, b) roobaspuud, d) hüpped hobusel, e) vabaharjutus. Igal alal kaks sunduslikku ja üks vaba kombinatsioon. Hindamine kokkuvõttes.

Demonstratsioon: esinevad üksikud maakohad vabaharjutustes, püramiidides jne. suuremate gruppidega.

Mängud:

Jalgpall; võrkpall meestele ja naistele; korvpall meestele. Lawn-Tennis: a) meeste ja naiste üksikmäng, b) meeste kaksikmäng, d) segamäng.

Veesport:

Sõudmine: a) süstadel 500 m. 1 sõudja; b) õppepaadil 4 sõudjat ja 1 juh-tija.

Ujumine: 50, 100, 400 ja 1000 meetrit vabalt, 50 m. selili, 100 m. rinnuli, 50 ja 100 m. naistele vabalt. Hüpped vette.

Võistlustel esinevad maakohad, linnad, alevid jne. kui teatud üksused ja punktid arvatakse kokku nende järele. Kõigil võistlustest osavõtjail teatud maakohast peab vähemalt spordi iga eriala jaoks ühesugune vorm (riided) olema, niisama esineb iga maakohalt oma rinnamärgiga. —n.

Mõtteid spordist.

Kui vaim ja keha on varustatud jõu ja tervisega, siis on neil tung jõudupingutavate harjutuste järele ja neile on lõbuks see, mis inimestele enamasti näib raske ja vaevarikas.

David Hume.

*

Hädaoht on sedavõrd veetlev inimesele, et igaüks püüab vähemal või suuremal määral sellega lähemalt tutvuneda.

Moses Mendelsohn.

*

Vaba peame olema hirmust, muidu ei saa me tegutseda. Kuivõrd keegi vallutab kartuse, sedavõrd on ta mees.

Carlyle.

Ükski füüsiline eksitus pole suu-rem, ükski moraalne eksitus pole ohtlikum, kui mungaline õpetus ihu ja hinge vastoludest. Puudulikus kehas ei või ükski hing olla täielik; ükski keha pole täielik täieliku vaimuta.

John Ruskin.

*

Et spordiväljadel füüsilise jõu kõrval ka moraalne jõud kasvab, on kindel. Sportlised mängud karastavad poisse ja noormehi eluküllasteks ja tööroõmsateks meesteks, tütarlapsi aga kehaliselt terveteks emadeks.

Nr. 21.

Vastutav toimetaja: M. Nurmik.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

1924.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti, neljapäeviti ja reedeti kella 2—3.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

Üksik number 15 mk.

KEHAKULTUUR.

I. N.-V.

Kõneldakse palju kultuurist ja Eesti omapärasest kultuurist. Kultuur on rahva vaimu ja elu väljenduse tasapind igasugusel alal, omapärane see, mis kannab rahva kindlat, iseloomustavat laadi ja ilmet.

Eesti rahvas on agarasti oma kultuuri loomisele ja arendamisele asunud. Käes on rahva kuldne kevade, nooruse aegjärk, kus ees on avaramad arenemisvõimalused, loomise ja kujundamiskülluses. Käed tööle, igatiiks meist! — Igatiiks, kes oma andeid ja iseloomu püüab välja arendada täiuseni, edendab ja tõstab seega ühtlasi kogu rahva kultuuri tasapinda, on kaastööliseks suures rahvaste kultuuri loomise töös. Kes saavutab selles parimaid tagajärgi? See, kes hoolitseb samavõrra enda vaimu kui keha kultuuri eest. Mõlema arenemine nõuab tõsiselt endahoolitsemist.

Mööda on aegjärk, kus ülistati vaid vaimu ja põlastusega kõneldi

kehast kui vaimu suuremast vastasest, keda vaja surmata ja nuhelda. — Too keskaegne arusaamine ihust ja hingest on kolikambrisse heidetud kui eksimine õigelt teelt, mille juba leidnud greeklased: vaim aitab keha, keha aitab vaimu, üks on teisele toeks ja abiliseks. Vaja vaid hoida nad tasakaalus ja kokkukõlas. On ülekohus olla hoolimatu enda keha vastu. Liig vähe veel kasvatakse meil keha, mille tagajärjeks see, et ta loob talkistusi vaimutegevusele. Kõrgemaks kultuurrahvaks loetakse greeklasi. Mispärast? Sest et nad mõistsid keha ja vaimu kokkukõla ja tähtsust ja mõlema eest tõsiselt hoolitsedes saavutasid terve inimese, mille ideaal tänapäevani on püsinud lauses: „*mens sana in corpore sano*“ (terve vaim terves kehas).

Meil on keha kasvatamine, ta teravhoidlik hoolitsemine ja sportlik treeneerimine, kehakultuur veel alg-

astmel. Kes tahab saavutada meisterteose, hoolitseb selle eest, et kõik ta instrumendid korras oleksid. Tugevad närvid, sirge keha, võime silmapilkselt orienteeruda ja reageeri-

da on abinõu — instrument kultuuri loomise tööl. Tugevalt ja mõjuvalt tegutseda võib ainult see, kel terve keha ja terve vaim. — Olgem täisnimised!

MIKS SIIS MITTE KEHA EEST HOOLITSEDA?

Ado Kalamees.

Väga suur on agitatsioon, mis spordi hääks peetakse; kuid samal ajal on ka suur vastasrind temale kui üleliigsele liialdusele, mis inimesi ära võõrutab peenendatud vaimuelust karmima ning tui-mema looduse juure. Need kaks vastak-seisukohta peavad alatasa väikesi sõdu teineteisega. Kuid ikkagi, nii palju kui ka tuuakse väiteid spordi kahjuks peenenda-tud vaimuilmu esitajate poolt (mida meil edustab kirjanikkond) ja kui palju teiselt poolt sport ongi saanud puht avalikuks vabakutseks ning koguni on seotud riik-lisse teenistusse, tehes väljamaal riigi tut-vustamiseks võituseid, ei pea ühegi nende-ga leppima kui õige selsukohaga spordi suhtes. Ei ole mõtet hüljata keha eest hoolitsemist; ei ole mõtet ka mõista spordi all suursaavutuste arendamist, — see vii-mane jäägu kuulsusehimulistele. Noor-soole aga on kasulik õieti sportima õppida.

Selles sportimise viisis, mida noorsoole soovitada tahaksin, on kõik reeglid niisugused, et nad sihivad ühelajal keha välja-arendamise päälle ilusaks ja sitkeks; et seega tervis hoiduks. Tervis on pant suur-teks saavutusteks elus vaimu alal; tervis on ka alalise rõõmsa inimliku oleku pandiks. Kuid säälijuures on siis sportimise reeglid juba niisugused, et nad sihivad ka vaimu-teravuse ja mitmekesistamise poole. Niilviisi on sportimine puhkuse tundide lõbu. Olin korra suvelaagris Keila-Joa metsas, ja pean jällegi tunnistama, et sääl nägin õiget sportimist, mõistlikku sihiga. Niisugu-sest noorsoo kehalisest kalgistamisest, nagu sääl seda toimetati, pean lugu. Ju-tustan.

Olin tookord päälle õppetööd maal, lin-nas ju polnud midagi teha. Juhuse läbi sain kuulda sellest metsalaagrist ja läksin

mõne teisega sinna. Nüüd on mitmed aas-tad möödas, aga mälestus on ikka veel elav ja kaasakiskuv. Elati telkides väga ilusal metsalagendikul, merekaldal lähedal, meie omapärase paeprofiiliga põhjaranni-kul. Kogu kuu jooksul ei puutunud kokku inimestega — pääle laagrilaste kintspiiks-tes. Meie Eesti maakoha ilu õppisin alles siin tundma, jahedat, tumeda metsaga ja luhtadega. Iga päeva kohta oli kokku säe-tud kindel kava toiminguid; see oli hää selles mõttes, et ühiselus, iseäranis suvi-ses metsaelus, meist mitte tavalised, bla-seeritud metsasuvitajad, igavustundjad ja tüüpijad poleks tulnud. Siin sain alles õieti aru, kui suure vea teevad need amet-nikud, vaimutöölised ja ärimehed linna-dest, kes maale tulevad vedelema. Vede-lemine ei kosuta. Vaimutööd lastakse kõi-ge paremini vormi tulla tegutseva suvita-misega, nagu põldusid mitmepõllusüsteem-is ainult kauge aja tagant korra sööti lastakse. Söödisolemine pole inimesele ka-sulik, sest tema on ealine ja ei arene ta-gurpidi.

Hommikul vara aeti meid pasunaga üles (muidugi olime kõik need pasunapuhjad, oma telgiülemad jne. endi keskest tubliduse järele valinud) ja mindi joostes merre sup-lema.

Tuli metsas kuivand puid ja hagu toidu valmistamiseks kokku vedada, — sai see tehtud, tuli isegi ette, et toidupoolisest puudus tuli, mindi ja koguti seeni. Hädasse ei jäädud. Muu aeg kulus mängudeks. Metsamängud olid vägevad. Base-bal, ameeriklaste tuntum mäng, oli seevõrd huvitav ja kombinatsioonirikas nagu male-mäng, ainult et sin tuli elaval malendil, alatasa kalkuleerides, kord hüpata, kord tormata kui nool, kord end maha visata ja

edasi lohistada, kord kõige külmema otsustamisvõimega sassiläänud seisukohta päästa hää käeosavusega pallipüüdmises ja viskamises; ja missuguse palli — niisuguse, et seda palja käega püüda ei saa, jätab sinised märgid peopesale ja viib sõrmenukid maraskile; tuleb nahkkindas püüda ja sääljuures veel kätt palli lennu suunas püüdmise juures pisut tagasi anda. Mulle tuli esimesel päeval, kus veel ei osanud kuuekümmne meetri tagant keppiga väljalöödud puupalli õhust õieti pihku püüda, seesnane vastu nägu ja jättis sinna suure armu järele. Aga alles teisel-kolmandal päeval, kus juba vilumus ja arusaamine reeglitest tuleb, tuli kaasakistus, ja poisid ei tahtnud enam lahkuda mänguplatsilt. See on ainult üksik näitus, mängusid oli musttuhat, kergemaid ja raskemaid, neid tarvitati vastavalt ilmale ja päevaajale. Käidi kolm korda päevas meres ja jões suplemas õpiti kõiksuguseid ujumiskunste — ja tunti, kuidas, intensiivse töö pääle vaatamata, lihased aina mängisid ja kosusid, et väsimus tõi täielist värskendamist. Õhtul aga kui must mets seisis ümber kui kummalline kaev, kui olime täitsa üksi mitu nädalat juba elanud metsaiüksilduses, ja puud hakkasid juba kullatuma sügiseks, süütasime laagrituled ja siis vestsime. Juhtus seekord veel nii, et läks pikkamisi ära suurem osa poisse ja meid jäi veel üle viisküüs üsna sügisese ajal üheks nädalaks sin-

na randa. Sügis oli veel soe, kuid suured põlised lehtpuumetsad olid täitsa värvidevikerkaares. Meri oli tõmbunud tumedamaks ja lainetavamaks, kuid enamasti oli ikka veel päikese, ehk küll madalamalt käiva, sooja paistet. See aeg oli kõige toredam osa metsaelust. Siin sai tunda juba täiesti, kuidas mele kauase siinviibimise järele olime muutunud metsameesteks. Iga liigutus väljendas võimist ja iga tegu oli juhitud nagu sügavamast ja loomulikust vaistust. Tagasi linna jõudnud, kestis see meeleolu edasi. Esialgul tundus linn koguni võõrastavgi, vedrutasime liikmeid ja astusime suure mõnuga tasasel linnakivil, sõõrmetes ikka veel aimdus mere ja maaõhu hingusest.

Vaat selles leidub tükkene õigest sportimisest. Iga inimene, nii kaua kui ta elab ja mistahes ametit ta peab, peaks sarnasel värskendaval viisil sportima, suvel ainult mitte suvitama, ja alati iga puhkust sarnaseks puhkuseks tegema. Mooduseid on küllalt. Mitte jooksmine nii ja nii mitu meetrit, igapäev ja järjekindlalt, kuni enam keegi nii kiiresti sama maad jõosta ei saa. Mitte ka ketast heita, kuuli tõugata, hüpata, maadelda, poksida jne. Vaid igäihe kohta nendest kõlbulik olla kehaliselt; enam aga mängida, jalutada, vabas õhus tööd teha, ujuda, sõuda, hädaohtudes külmavereline olla, osav ja töökas. See on õige sportimine, arvan.

Eesti Olümpia meeskond jalgpallis, sõitis 12. mail Pariisi olümpiaadile.

NOORSUGU SPORDI SUURPÄEVADE EEL.

Eddy Jürisson.

es on spordisuurpäevad kogu Eesti sportlaskonnal. Peaaegu ühel ajal peetakse ära üleilmne olümpiaad Pariisis ja Eesti koolinoorsoo olümpiaad Tartus. Praegu on veel need päevad, mil ühel väljal

Eesti rahvusvärvide au eest võitlevad meie vanemad sportlased, kelle nimelega on seotud meie spordi algus kümnekonna aasta eest, ja noored, kelle sportiline arenemine on sündinud Eesti riiklise iseseisvuse päevil.

Noorsoo sportlased võistlevad juunikuu esimesel poolel oma kolmandal olümpiaadil. Tee esimesest olümpiaadist kolmandani on meie noorsoo sportlaspere arenemises märgitud nii suurte edusammudega, et see väärib pikema vaatluse.

Sport on lahutamatu seotud noorsooga, üldse nooruse mõistega. On ju loomulik, et kehaliselt väljaarenemas olev noorsugu andub spordile, kui ainsale õigele tegutsemisele, mille tulemuseks on kehaline tugevus ja tervis. Igivana hüüdsõna — terves kehas terve vaim, mis oli juhiseks esimesele sportlastele, on täiel määral maksma jäänud ka tänapäevalgi. Ei ole kahtlust, et see juhtmõte ka edaspidi kogu inimsoole

teed näitab, mis viib igakülgselt täienemisele.

Võib julgesti öelda, et sport on tähtsaim faktor mitte ainult inimsoo kehalises, vaid üldkultuurilises arengus kogu selle ulatuses. Ei saa olla elureformi, elu uuesti sündi ilma inimsoo kehakultuurilise tasapinna tõusuta. Pääle kehalise väljaarendamise ja tervendamise kasvatab sport suurel määral tahtevõimu, õpetab inimest iseenda päale lootma ja oma kaasinimeste vastu aus olema. Spordiväljal ei ole lubatud ükski autu abinõu võidu saavutamiseks, sääl võidetakse ainult oma vastuvaidlematu paremuse läbi, kaotuse korral ulatatakse viivitamata võitjale käsi õnne-sooviks.

Sportiline liikumine meie noorsoos on eluküllase noorsoo ürgjõuline endaavaldus. Ta ei ole mitte ellu kutsutud, vaid on ise sündinud, on alguse saanud samast noorsoo isetegevuse tungist, mis on tõukejõuks kogu noorsooliikumisele. Mõni teine noorsooliikumise haru sai toetust vanemalt põlvelt, kuid sportiline liikumine pidi läbi lööma omal jõul. Algul puudusid noorsoo sportlastel isegi oma juhtivad organisatsioonid, sporti juhtisid ainult nimeliselt sportosa-

konnad koolinoorsooliitude juures. Aastate möödudes aga kasvas sportiline liikumine nii laiaulatuslikuks, et tõusis tarve oma juhtiva keskorganisatsiooni järele. Mõnes linnas, näiteks Tallinnas, asutati ülelinnalised spordiringide ühingud, kuhu kuulusid kõik noorsoo spordiringid, mis asusid selle linna piirkonnas.

Koolinoorsoo esimene olümpiaad peeti veel koolinoorsoo keskliidu juhtimisel esimese noortepüha ajal Tartus. Vahepeäl oli aga Tallinna koolinoorsoo sportlaspere algatusel loodud ülemaaline noorsoo spordielu juhtiv keskorganisatsioon — Eesti koolinoorsoo spordiliit. Mõõdunud suvel peeti Tallinnas teine koolinoorsoo olümpiaad, seekord juba sportlaste eneste, s. o. koolinoorsoo spordiliidu korraldusel.

Teine olümpiaad andis oma eeskujuliku korraldusega ja suure osavõtjate arvuga kindla tunnistuse, et sport meie noorsoos levinenud on ja teda suur osa noorsoost harrastab. Võistlustel saavutatud tagajärjed näitavad noorsoo sportlises tegevuses suurt tõusu eriti võistluste tehnikas, samuti ka noorsoo kehaliste võimete kõrget tasapinda. See lubab loota, et praegune noorsoo sportlaskond annab täiskasvanud sportlasperele juure suure hulga võimsaid sportlasi, kes suudavad Eesti spordi hääd nime rahvusvahelistel võistlustel veel kaugemale kanda, kui seda on senini suudetud.

Koolinoorsoo kolmas olümpiaad, mis peetakse teise noorte püha ajal Tartus 8.—11. juunini käesoleval suvel, töötab kujuneda suurimaks sündmuseks meie noorsoo sportlase liikumise ajaloos. Kaks eelmist olümpiaadi kandsid enam-vähem kitsapiirist ilmet, kuna mitmesuguste takistavate asjaolude tõttu võistlustest mitte kõikide linnade ja maakohdade sportlased osa võtta ei saanud. Eriti teise olümpiaadi ajal valitsesid noorsoo organisatsioonide vahel teravad vastolud.

Nüüd on kõik Eesti koolinoorsoo organisatsioonid ühinenud noorte püha ja kolmanda olümpiaadi korraldamiseks. Ühine jõupingutus peab võimaldama ühise eesmärgi väärselt teostamise. Kolmas olümpi-

aad töötab saada sellega ka sillaks meie rohkearvuliste noorsooorganisatsioonide ja eriti sportlaste vahel, mille kaudu võivad ühineda kõik need, kelle keskel senini lahk-
arvamised valitsesid.

Põhimõttelikud lahkuminevad valitsevad meie noorsoos veel n. n. rekordspordi suhtes. Mõnelt poolt, eriti noorsooliikumise mittesportlistest osadest, kuulduvad väited, et noorsugu ei peaks mitte rekorde taotlema, vaid sportima ainult niipalju, kui see vajaline tervishoiuks, ilma, et niisuguse „spordi“ läbi kehalised võimed kasvaksid.

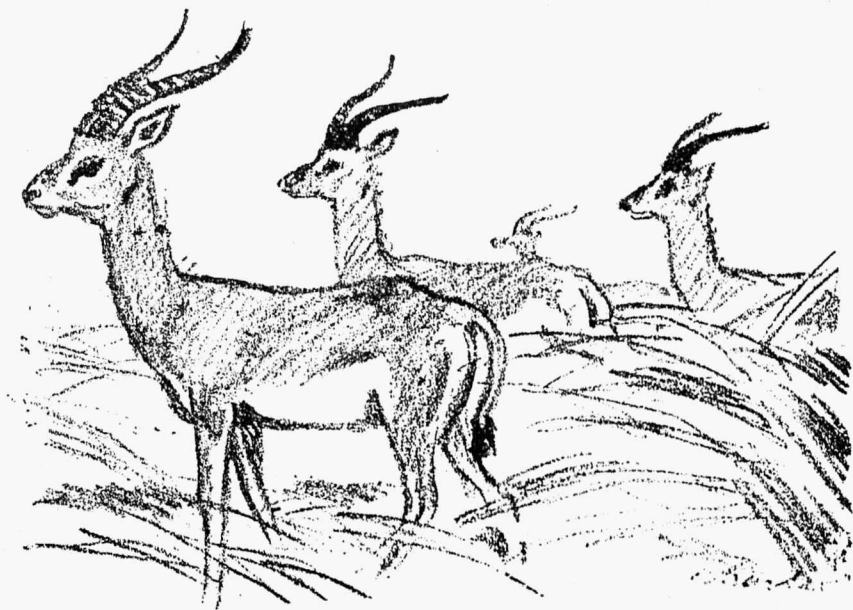
Niisugust vaadet võivad pooldada vaid need, kes ei tunne noorsoo sportlase liikumise tõukejõudusid. Noorsugu andub paratamatult rekordspordile, sest ta ei taha eales ühel kohal tammuda, vaid tahab edasi jõuda ja edeneda. Kui aga sportline liikumine noorsoos progresseerub, siis tulevad rekordid, ilma et tarvitseks neid õieti püüda. On ju rekord vaid norm, mis näitab sportlaste võimete järjekindlat tõusu. Suuremate saavutuste poole peab aga noorsugu püüdma; elus ei ole võimalik paigal seista: kes edasi ei lähe, see läheb tagasi.

Juba saanud on kevade. Soojad päikesekiired meelitavad noori väljadele. Jalga naelkingad, maha pigistavad ja takistavad riided ja värskesse õhku ning ärkavasse loodusse! Iga noor, kes on teinud varahommikus jahedas ja värskendavas õhus ainsagi harjutuse, on juba võidetud spordile. Lennaku täna oda ja ketas kaugemale kui eile, võitku päikesest pruunikspõletatud, paindub ja sitke keha homme jooksumaa kiiremini kui täna! Harjutagem lihaste vastupidavust, koondagem tahtevõimu ja enesevalitsemist, mis on võidu kindlamaks tagatiseks. Varsi tulevad võistluspäevad. Siis ehitakse rohelise pärjaga nende päid, kelle hool ja harjutused on tõstnud neid teistest pääjao kõrgemale.

*

Toimetuse märkus: Tõime siin kaks erinevate vaadetega kirjutust spordi kohta. Soovitame noortele seisukohta võtta ja „Küsimuste ja vastuste“ osas oma mõtteid avaldada.

RONGA-RONGA SALADUS.

Lõbusalt voolasid alama Ronga-Ronga veed ürgmetsa põlises padrikus ja sosistasid vana laulu igavesest värskusest ja igavesest jõust, mis kaunimalt kõlab kui teda laulavad sügava vaikuse ja üksilduse veed metsas ja stepis.

Välisilmast kaugel üksilduses astus tihnikust kütt ja vaatas roheliselt kaldalt säten-davaisse voogesse. See oli Kuno, dr. Konradi sõber. Käes hoidis ta õngenööri, mille ta vitsa külge kinnitas.

„Hapana mamba?“ küsis ta endamisi. „Kas krokodille pole jões?“

„Mamba hapama!“ vastasid mustad. „Ei, härra, siin pole krokodille!“ Naerdes näitasid nad madala vee poole, milles endale igatahes raske krokodillile kujutleda.

Kütt ronis alla jõesängi, sammus paarist kitsast ojakesest läbi ja jõudis siis laiema, sügavama kohani. Siin, kus vesi temale puuseni ulatas, ronis ta madalale kaljurünkale keset jõge ja katsus õnne.

Edu oli üllatav. Vaevalt oli ta õnge vette heitnud, kui tore säga sööta hakkas. Hulumeeleltselt tormasid kalad õnge otsa, kui oleksid nad ainult selle päale oodanud. Lü-

hikese ajaga oli kütt hulga kõige toredamaid eksemplare püüdnud — kõik sägad. Lõbusas meeleolus ronis ta kaldale.

Kalad maitseisid ülihästi. Vaheldusena ühetaolisele stepi toidule olid nad suurepä-rased, lihtsa valmistusviisi pääle vaatamata näisid nad matusroana.

Karastatud sellest toidust, tundus õhtu laagritule ääres iseäranis mugavana. Ta oli kõige paremas meeleolus.

Kuid meeleolu langes järgmisel päeval, kui ilmsiks tuli, et jahisaagi parim osa, tore gazell, kadunud, mille mustad lähedale puu alla, mitte kaugel jõest, maha olid pannud.

Kes oli varas?

Mustad ei võinud olla ta nahka pannud, ehk neilt sel alal küll igasugust vägitegu oodata võiks, sest nad õgivad nii kaua kui suudavad, ja kui nad enam ei suuda, neelavad nad ülejäägi silmega; siis on nad jälle näljased. Kuid käesoleval juhtumisel tohtisid nad liha võtta nii palju kui tahtsid, nii ei võinud neil olla vähematki huvi gazelli kõrvaldamiseks; teisi pärismaalasi, kes teda oleksid võinud varastada, ei olnud läheduses.

daam „Fisi“, kes ümbruskonna julgeolekut kõige enam ähvardas.

Hüääne ehk fisid, kuis neid nimetavad suahelid, oli kütt siin mitu maha lasknud, kuid nende laibad olid ammu omasugustest söödud, ja nii tuli uus loom söödaks muret-seda.

Järgmisel päeval pandi laagri läheduses püügiraud üles, söödaks toores liha. Fiseid püüdmiseks ei tarvitsenud niipalju eeltöid teha kui lõvide või leopardide püüdmiseks raua abil. Fisi ronib igasugu liimile, sest tema õgimishimu on suurem kui ettevaatus, ja lihalõhn mõjub uimastavalt tema meelile.

Püügiraud oli kohale pandud, kus kõige enam jälgi, ja täpselt ilmus Fisi õhtu tulekul.

„Hui, hui!“ kõlas läbi öise pimeduse, ja varem kui öö tunni vanuseks sai — hui, hui — istus ta püügiraudas.

Endisel ajal oli kütt püütud hüäänide pääle küll padrunid raisanud, kuid nüüd pidas ta oma püssi liig kalliks, et sellega mõne Fisi eluküünalt kustutada.

Pole vastikumat pilti kui hüään püügi-raudas.

Kui ilge elajas surmahirmus väänleb, hambaid kiristab ja silmi pööratab, see nähtus vajab tugevamaid erkusid kui on eurooplasel. Jälestusega pöörab pilgud kõrvale ka inimene, kel esteetikast vähematki aimu pole, sest erkude vapustuses katkestavad tegevuse kõik teised tunded.

Hüääni, kelle kütt rauas püüdnud, surmasid mustad nuutega, ja nii leidis Fisi ka seekord väärilise otsa.

Võidukalt tirtiti ta puu juure, mille all mõlemad gazellid kadunud.

Oli selge, et hüääni sama saatus tabab, kui ta mõne krokodilli hambu satub. Ta

Loomulikult langes kahtlus hüäänidele, kes ösiti laagri ümber ulusid. Kuid käesoleval juhtumisel oli haudade roojastaja, kellest kõike võis oodata pääle julguse, kindlasti süüta. Mustade laager oli moodustatud nõnda, et üheks tema piiriks oli jõgi; Pori poolt aga metsatühnikust tulles oleks iga elav olevus mustade kehade ringist üle pidanud ronima, et jahisaagini jõuda, ja seda on võimatu oletada hüäänist.

Kuid keda veel arvesse võtta?

Ainult krokodille! Kuid neid polnud jões. Seda kinnitasid vähemalt mustad, kes kunagi polnud Ronga-Rongas krokodilli näinud.

Kuid kes muu oli kõrvale toimetanud gazelli?

Ta oli jäljetult kadunud. Asi näis mõistatuslik. Asusid siiski krokodillid jões? See oli võimatu, kütt seisis kaua õngitsedes keset jõge madalal kaljurünkal, mis veest ümbritsetud. Ta ei pannud midagi kahtlast tähele, veel vähem mõnda krokodilli.

Kuid asjale vaja jälgile saada.

Katseks ohverdati uus gazell. Ta visati kohale, kus eelmise lamanud, ja oodati tagajärgi.

*

Päeva jooksul ei liigutanud end midagi. Gazell lamas ikka alles puu all, ja varsi kaotas ka eelmise kadumise oma tähtsuse.

Nii jäigi õhtuni.

Kui õhtusöök valmistatud ja juba mõeldi puhkama heita, läks keegi mööda puust, mille all gazell lamas.

Ta oli kadunud. Nüüd polnud enam kahtlust: ainult üks elajas võis viia gazelli, nimelt krokodill.

Asi läks huvitavaks. Röövlile vaja saada jälgile!

Gazellid on liig magusad suutäied ahneile krokodillele. Neile pidi söödaks muud leinama. Mis võis olla kohasem selleks kui ma-

neelatakse sama häämeelega alla kui gazzell. Krokodill ei teeks antiloobiprae ja hüääniragu vahel vahet.

Kui laip järgmise hommikuni välja jätta, ei jää päeva alguks roast midagi järele, sest krokodillid ilmuvad öösiti, päeval kardavad nad endid näidata.

Sellepärast peab kohe vahile asumata ja jälgima, mis juhtub hüääniga.

Kütt laskis kokkupandava tooli tuua ja istus laiba läheduses, et laternavalgusel jälgida röövlit.

Hüään puu all oli Ronga-Ronga vetest kaunis kaugel, nii et krokodillid ilmumisel teda otse vette tõmmata ei võinud.

Et sööda juure jõuda, pidid nad maad mööda edasi roomama.

(Järgneb.)

KEELELISED MÄRKUSED.

Joh. Aavik.

4

10. teie — te. — Kirjutetakse „teie olete“ ja „te olete“ enamasti ilma yhtegi vaheta. Samuti ka „meie peame“ ja „me peame“. Siin tuleks aga hakata vahet tegema: pikemad vormid „meie, teie“ ainult siis, kui neil sõnul on mõtterõhk, näit.: „teie arvate küll nii, aga meie mõtleme teisiti“. Muidu aga tuleb tarvitada ainult lühemaid vorme „me, te“: „Seda me ei teadnud“ (mitte: „seda ei teadnud meie“). — „Millal te sääli olete?“ (mitte: „Millal olite teie sääli?“) — „Kui rõõmsad me (mitte „meie“) siis olime!“ (mitte: „Kui rõõmsad olime meie siis!“). Pandagu siin tähele ka vahe sõnade korras!

Kahjuks aga tarvitatakse väga sageli „me“ ja „te“ asemel ikka „meie“ ja „teie“. Imelik, et meie kirjanikud ise ei taipu, et need pikemad vormid on täitsa tarbetumad, tehes lause ainult kohmakamaks. Päälegi on neil see halb, et nad on samakõlalised (homonymid) genetiiviga, kus peabki olema „meie“ ja „teie“: „meie kodumaa“, „teie sõbrad“.

Nyyd sünnib aga siingi seda vastuoksust — sest keelelised vastuoksused on meil praegu mingi needusena või õigem mingi paratamatu

pahena päevakorral —, et genetiivis öeldakse „me, te“: „mis on me elus“ — „te saatus“, (pro meie elu, teie saatus), aga nominatiivis „meie, teie“. TähenDETAGU, et ainult luuletuskeeles võib tarbekorral olla „me, te“ ka genetiivi tähenduses, s. o. „meie, teie“ asemel. Seega olgu ainult luuletustes luba yteldä „me elu“, proosas aga on ainus õige genetiivi vorm „meie elu“.

Nominatiivis aga on kõige parem ka „me, te“ hoopis välja jätta, kus see iganes võimalik, s. o., kus see ei tekita segadusi ja arusaamatusi. Mitte seepärast: „siis läksime me edasi“, vaid „siis läksime edasi“.

Mis „me — meie, te — teie“ kohta öeldud, maksab ka sõnade „ma — mina, sa — sina“, „mu — minu, su — sinu, ta — tema, nad — nemad“ kohta. Ka neis tarvitetagu võimalikult lühemaid vorme. Mitte siis „sääli mina õppisin tundma tema eluloo“, vaid „sääli ma õppisin“, või veel parem: „ma“ jääb hoopis välja: „sääli õppisin tundma ta eluloo“.

11. olete te? — kas olete? — Meil tarvitetakse kahjuks enamasti esimesel viisi kysida, nimelt subjekt (alus) pannakse verbi järele, näit.

„olete teie veel pahane?“ — „Oskate te masinal kirjutada? — „Peame meie siia jääma?“ Seesugune kysimislause (kuju aga on õigupoolest saksapärase ja meile saksa keele mõjul ja eeskujul kylge harjund. Pääle selle et see on vähem eestipärane, on see vahel ka kohmakam, eriti just asesõnades, mis siis peavad järele lohisema. Eestipärasem kysimislause kuju oleks „kas“-sõnakese abil: „Kas (te) veel olete pahane?“ — „Kas (te) oskate masinal kirjutada?“ — „Kas (me) peame siia jääma?“ — kusjuures asesõnad (te, me) võivad koguni välja jääda. Kahljaks aga näib see eestipärasem kysimisviis viimasel ajal nagu kadumas olevat; saksapärase kipub teda välja tõrjuma. Seepärast tuleks just enam „kas“-sõnakesega kysimislauseid moodustada.

12. tiivklaver — tiibklaver. — Ajalehekuulutuses loeme järjekindlasti „tiivklaver“. Ometi on see jäme keeleviga. Õige vorm on siin ainult „tiibklaver“, sest sõna ei ole, või, ytleme, ei pea olema „tiiv“, vaid „tiib“ (muidugi genetiiv on küll „tiiva“). Mõningais murdeis on aga genetiivis olev -v- ka nominatiivis yldistet. Ja seda pole juhtund mitte yksi selle sõnaga, vaid veel mõne muuga, nimelt sõnaga „halb“ ja „kurb“. Pärnumaal kõneldakse „halv“ ja „kurv“. Ent „tiiv“ on samasugune viga kui „halv“ (pro „halb“).

Koguni vormi „koiv“ asemelle soovitan „koib“ (genetiiv „koiva“). Seepärast mitte „pikkade koivadega“, vaid „pikkade koibadega“.

13. ilm — maailm. — Need sõnad tuleks tähenduse poolest võimalikult lahus hoida: „ilm“ on saksa „Wetter“, „maailm“ aga tähendab sama kui saksa „Welt“. Meil tarvitatakse aga väga sageli, — mõned teevad seda otse järjekindlasti — „maa-

ilma“ asemel lihtsalt „ilm“: „ilmasõda, ilmarekord, ilmakirjandus, reis ymber ilma“ jne., kuna peaks olema „maailmasõda, maailmarekord, maailmakirjandus, reis ymber maailma“. Ka soome keeles on viimases tähenduses järjekindlasti „maailma“. Selle puhul tähendetagu veel, et rõhk olgu eesti keeles niisugusel korral sõnal „-ilm“ — Seda lubab ka Saareste. Luuletuskeeles muidugi ja vahest ka proosakeeles mõnes yhenduses on erandlikult lubatav ka „ilm“ tähenduses „maailm“. Samuti jääb ka omadussõna „ilmalik“, sest et see juba „ilma“ enam meele ei tuletta. Vahest tahetakse siis jätta ka „yleilmne“ (parem nimelt „yleilmlne“ kui „yleilmline“). Siiski võiks väga hästi ka ytelda „ylemaailmne“. See yks silp „maa-“ siin sõna tunduvalt ei pikenda, seda enam et rõhk mitte silbil maa-, vaid järgneval silbil.

14. pä äle pyhade — pä äle pyhi. — Eriline liik syntaksivigu on ebakohaste käänete tarvitamine. Muu seas tarvitatakse sõna „pääle“ järel ysna laialt ebakohast käänet, mis tekitab veidraid tähendusemuutusi: Nii öeldakse „pääle pyhade ta sõitis maale“, sellega mõeldes „pä-rast pyhi“. Ometi ei tähenda „pääle pyhade“ seda, vaid midagi muud. See tähendab: „pyhad välja arvatud“. Et seda selgemaks teha, võrdleme võõraste keeltega: „pääle selle“ (genetiiviga!) tähendab saksa keeles „ausserdem“, (see välja arvatud), „pääle seda“ (partitiiviga) vastab saksakeelsele „nachdem“ (võrdle ka vene „krome togo“ ja „posle togo“). Meil aga tarvitatakse seda ka genetiiviga sõna „pä-rast“ tähenduses.

Seega on samuti viga ytelda „pääle selle kui ta oli tagasi tulnud“, vaid peab olema: „pääle seda“, või veel parem: „pä-rast seda, kui ta oli tagasi tulnud.“

Georg Fröschel. Tõlk. A. V.

Arst oli uuesti üllatatud, kui Bobby särgi maha tõmbas. Pagan võtaks, oli see vast poiss! Grollmann nägi enda ees tugevat lihasterikast keha, mis kõik muud võis olla, ainult mitte ühe igivanast suguvõsast printsii õrn, ülilpeen keha. Need olid tublid käed ja jalad, tugevad kondid, mis võisid välja kannatada hoope, selg, mis enda nooruse pääle vaatamata oli harjunud kandma raskusi! Uurides tervet, tugevat poissi, hakkas arst kahtlema enda teaduses. Nii ei arvanud olema printsii. Seni oli ta näinud sarnaseid muskleid ainult laevapoistel ja sadamatöölise lastel. „Millel said Kuninglik Kõrgus põrutada?“ küsis doktor Grollmann, osutades ühte kohta Bobby käsivarrel.

„Põrutada — kuidas? Ah, teie arvate seda sinist plekki käel, see ei tähenda midagi! Selle löi mulle Jonny kolme päeva eest, aga ma andsin talle selle eest nii, et nina verine!“

Bobby tähendas nende sõnadega ühe auasja lahendust, mis tal olnud rätsepaõpilase Jonnyga dokkide vahel, ja mille juures tähtsat osa mängisid ta rusikad. Kuid doktor Grollmann ei uskunud oma kõrvu. See kõlas ju päriselt nii, kui oleks Inglismaa troonipärija mõne poisiga kakelnud. „Ma ei mõista hästi Kuninglikku Kõrgust,“ ütles ta segaselt. „Kes julges lüüa Kuninglikku Kõrgust.“

Bobby, võib olla, oleks nüüd jutustanud, kuidas asi tõepoolest olnud, kuid Henry jõudis õigel ajal veel vahele segada. Ta ütles mõõdukalt: „Tema Kõrgus sai kergesti põrutada vehklemise juures vehklemissõpetaja Jonnyga, prantslasega. Vehklemissõpetaja tagandati selle tähelepanematuset tõttu kohe ametist.“

Bobby kuulas suurte silmadega sarnast juttu. Ta ei teadnudki, et tal oli prants-

lane — vehklemissõpetaja. Ta üldse ei pidanud suurt lugu vehklemisest. Kui päris häda oli, siis oli tema poksimise poolt.

„Ja kus said Kuninglik Kõrgus selle vigastuse?“ küsis doktor Grollmann, leides kriimustuse Bobby säärelt.

„See juhtus, kui ma tõin emale keldrist süsi. See valutas koledasti ja ma ei saanud kaks päeva koolis käia,“ vastas Bobby süütult.

Kuid doktor Grollmann oli kohkunud kui oleks pomm ta kõrval lõhkenud. Ta ei võinud uneski aimata, et Inglismaa kuninganna laseb oma poega keldrist süsi tassida.

Õnneks kuulis Bobby sõnu kindral Cuning, kes oli parajasti sisse astunud. „Kuninglik Kõrgus naljatab,“ segas ta karmesti vahele. „Prints mängib harilikult oma kaaslastega, Devonshire'i hertsogiga ja printsesside Mary ning Gladysiga isa ja ema. Noortel Kõrgustel on suur nukumaja ning sääl võis juhtuda mängu juures, et Kuninglik Kõrgus libises ja vigastas oma jala.“

„Nüüd ma mõistan,“ ütles doktor Grollmann venitades, ja sundis ennast naerma. „Muide leian ma, et Kuningliku Kõrguse kehachitus on väga tugev ning kannatab kõik reisivaevad kergesti ära.“

Sügava kummardusega lahkus arst Bobby juurest, kes nüüd alles märkas, et ta oleks peaaegu kõik ära lobisenud.

„Poiss, poiss, sa saadad meid kõiki õnnetusse!“ ütles kindral Cuning, kui nad Bobbyga kahekesi jäid. „Kas sa ei suuda meeles pidada, et sa oled Inglismaa troonipärija, ja et printsid ei kakle tänavail ega kuku keldritreppidel! Õnnetuseks on laeval veel shurnalist, kes tingimata tahab tuttavaks saada sinuga.“

„Shurnalist — mis see on?“

„See on inimene, kes kõik kirjutab, mida ajalehes trükitakse. Isegi kuningad peavad sõbralikud olema nendega, sest nende võim on suur. Shurnalist hakkab sinust kõige üle järele pärima, ja sa pead vastama talle, kui oleks sa õige prints. Võid sa seda?“

„Tähendab, ma võin talle midagi ette luisata?“ küsis Bobby elavalt.

„Muidugi, sa pead talle tublisti luiskama, muidu ta ei usu sind.“

Bobby plaksutas käsi. „Sellest saab nalja! Ma tahan talle paar lugu luisata, kuid enne pean ma ülikonna selga ajama, siis ma näen välja enam printsi moodi!“

„Hää küll, las' Henry riietab su, ja siis tule tekile,“ ütles kindral Cunning ja läks.

Pool tundi hiljem lahkus Bobby enda kajutist. Tal oli seljas kerge valge ülikond, ning ta oli täiesti rahul iseendaga ja terve maailmaga. Oli ka häid külgi sel printsielul; hommikusöök vähemalt oli olnud tore! Pöördes koridoris parajasti ümber nurga, mille taga oli trepp tekile, kuulis ta samme selja taga. See oli Finn, kes hiilis kikivarvul lähemale, talle märku andes, silmnähtavalt tahtis ta kõnelda temaga.

Bobby jäi seisma ja küsis: „Mis sa tahad, Finn?“

Finn sosistas talle kõrva: „Ma tahtsin väikese printsi käest küsida, kas ta tahab...“ Finn vaatas ettevaatlikult ümber, „...kas ta tahaks täna öösel haikala püüda?“

„Haikala... kas seda saab?“ küsis Bobby üllatatult.

„Tasa, tasa, väike prints! Kui te tahate, siis tulge tekile täna öösel. Ma ootan teid kolmanda päästepaadi all!“

„Ma tulen, Finn, ma tulen kindlasti!“ sosistas Bobby.

Finn nokutas talle õnnelikult pääga ja kadus vaikselt nurga taha, sest teises koridori otsas paistis juba Henry paendumatu kuju.

Suures ärevuses ronis Bobby mööda treppi tekile. Ta piidi õngitsema haikala — kui seda teaks tema klassipoisid!

Viies päätükk.

Bobby laseb suurtükki ja püüab ühe kena kala.

Tekile astudes üllatas Bobbyt sääl valitsev töö ja tegevus. Kui palju inimesi on laeval ja missuguseid kummalisi asju tegid madrused ja ohvitserid. Tosinate viisi rippus neid sääl köiestikus mastidel, rullisid purji kokku, tegid lahti teisi, ronisid nõorredelitel päädpööritava kõrguses ja signaalisid kirjade lippudega. Teised jälle tegelesid ohvitseride juhatusel suurtükkide juures, harjutasid lugematu hulk kordi neidsamu liigutusi laadimisest laskmiseni, ilma et oleks lasknud siiski ühtegi pauku. Veel edasi paistsid rühmad, mis harjutasid püssidega kui maaväelased. Suurem osa meeskonnast oli siiski puhastustööde kallal, ehk laev küll hiilgas päikese käes, ehk küll läikisid kõik metall-osad kui kalliskivid, ja tekiplangud olid piimlikult puhtad, nii et kõige hoolsam pereinaine ei oleks saanud midagi laita.

See oli pilt elavast, hästi korraldatud tegevusest, mida nägi Bobby. Kuid ainult ühe silmapilgu sai ta rõomustada selle üle. Vaevast nähti ta kuldseid õlalappe, kui kõlas läbilõikav vile üle teki ja kõik inimesed, kes veel minuti eest elavalt liikusid, moonusid kangeiks, liikumatu nukkudeks. Ohvitserid seisid, parem käsi mütsi ääres, madrused, käed püksteõmblusele surutud, ajasid rinna ette ja tegid silmad ümmarguseks, suureks, et need siis pöörda Bobby poole. Ning juba kargasid igast küljest lähedale väledad leitnandid ja teatasid kareda häälega Bobbyle: „Härra admiraal, üks allohvitser, kümme meest suurtükiharjutustel!“ — „Härra admiraal, kaks allohvitseri, kaheksateist meest purjeharjutustel!“ — „Härra admiraal, üks allohvitser, kakskümmend meest puhastustöö!“ — „Härra admiraal, neli allohvitseri, kolmkümmend meest harjutustel päästepaadil!“

Bobbyl käis kõik silmade ees ringi. Ta ei saanud aru, miks need inimesed karjusid nii ja jutustasid talle asju, millest ta midagi ei teadnud. Ning et tal aimu ei olnud, mida taheti temalt, siis tõstis ta, igakord kui ilmus uus ohvitser, käe mütsi juure ja tervitas.

Ta näis õieti taibanud. Näitlikult ei oodatudki talt muud kui tervitust. Niipea kui Bobby käed puutusid mütsi ääre, kargasid leitnandid oma meeste juure, ja paendumatu nukud olid jälle elavalt tegelevad inimesed ning kõik näisid rahul olevat Bobby ülalpidamisega. Kui see kõik oli kordunud mõne korra, näis Bobbyle kui ei oleks sugugi raske admiraal olla. „Ma saan sellega juba hakkama ajajooksul,“ mõttes ta.

Aeglaselt läks ta üle teki komandosilla poole, astus trepist üles ja vaatas kõrgelt üle suure laeva, mis kiirel sõidul libises ookeanis, jättes järele laia valge viire vees. Taevast oli pilvita, värske tuul paitas Bobby palgeid — maailm oli ilus. Jah, see oli tõesti kõigi uneluste täitumine, see oli ülim õnn!

Kapten Woolsey, kelle valge habe levis tuule käes, tuli Bobby juure ja tahtis sirgesti seisma jääda ja raportida, kuid pois haaras ruttu vana merimehe kää ja ütles: „Ma olen nii õnnelik, härra kapten!“

Liigutatult vaatas vana Woolsey poisi pääle, kellest, nagu talle näis, võis saada päris merimehe. „Jah, ilus on merel, Kuninglik Kõrgus. Oleks veel ilusam, kui ei oleks laeval maarotte.“

Need sõnad käisid ühe hallis ülikonnas härra kohta, kes parajasti kindral Cunningiga üles ronis trepist. See oli väike prillidega mees, kes kramplikult hoidis oma ümmargust, musta mütsi, mida tuul tahtis tal pääst rebida. Bobbyt üllatas see kummaline olevus, kes sugugi ei sobinud ühele sõjalaevale. Mis tegi ta taskuraamatu ja pliiatsiga, mis ta nüüd võttis taskust? Cuning seletas Bobbyle kõik, öeldes aukartlikult: „Palun luba, Kuninglik Kõrgus, esitleda härrat toimetajat Humbert Fellowfulli.“

Väike halli kuuuga härra kummardas, kastis pliiatsit suus ja ütles: „Mul on au minu ajalehe „Times“i ülesandel viibida laeval, et kaasa teha Kuningliku Kõrguse reis ning saada võimaluse kirjeldada minu ajalehele ja tervele Inglismaale Teie Kuningliku Kõrguse elamusi. „Times“ on, nagu Teie Kõrgus kahtlemata teavad, kõige suurem ajaleht Inglismaal, ja tema tähtsuse üle ei maksa kõneleda.“

Bobby tõmbas oma näo tähtsalt kortsu ja ütles: „Ma tean, tean, ajalehed on väga tähtsad väikestele poistele.“

Toimetaja kirjutas iga Bobby sõna oma taskuraamatusse ja küsis samal ajal: „Mispärast just väikestele poistele?“

Bobbyt üllatas väga ajalehemehe teadatus. Suure üleolekuga õpetas ta teda: „Ajalehed on sellepärast väga tähtsad, et väikesed poisid müüvad neid tänavail, ja kui neil, poistel, hädad jalad ja hääd, võivad nad igapäev poole shillingit teenida.“

Toimetaja kukkus üllatusest käest pliiats ja taskuraamat. Ta sundis end kramplikult naerma ja hüüdis: „Hästi öeldud! „Times“i“ lugejaid vaimustab kindlasti Kuningliku Kõrguse nimi. Ma telegrafeerin kohe need sõnad Londoni. Tohin ma paluda Kuninglikku Kõrgust veel midagi avaldada enda muljeist merireisil ja tundeist kodumaa vastu?“

Kuna toimetaja hoolsasti kirjutas, ütles Bobby: „Meri on kaunis suur. Seistes komandosillal on ta veel suurem. Väikeste poistega käiakse väga viisakalt ümber sõjalaevadel. Madrused on kenamad kui kammenteenrid ja ma tunnen natuke igatsust Liverpooli dokkide järele.“

Jälle vaatas ajakirjanik üllatatult üles oma taskuraamatu tagant. „Liverpooli dokkide järele? Mõistan ma õieti Kuninglikku Kõrgust — Kuninglik Kõrgus ei igatse Windsor lossi järele, ei igatse Londoni järele.“

Bobby oli küllalt targaks saanud ühest kindral Cunningi pilgust. „Muidugi igatsen ma ka Windsor ja Londoni järele. Kuid, palun kirjutage tingimata enda ajalehes, et ma igatsen ka Liverpooli dokkide järele! Kas teete seda?“

Bobby tahtis sellega emale märku anda, et ta pole unustanud teda. Selle artikli leidis ta lähemas Itaalia sadamas saadud „Times“is ja luges imestusega, mis ta kõik olivat teinud ja mõelnud. „See Humbert Fellowful on veel parem luiskaja kui mina.“ mõttes ta ja oli nüüd väga viisakas ajalehemehe vastu. Nüüd tundis ta ajakirjanduse tähendust.

Pärast kõnelust Fellowfuliga kõndis Bobby veel mõne aja sihtult sinna-tänna. Vahtis merd, mida läbibas laevanina, käis mashaaruumis, kus mühisestid röögatud elu-

kad ahjust langevas kumas. Kuid kõige huvitavamad olid suurtükid. Kui võiks ometi kord lasta üheainsamagi paugu!

Ta silitas parajasti üht neist hiiglasist, kui ilmus kapten Woolsey. Bobby kokkus: vist ei tohi puutuda suurtükki! Kuid ta oli ju prints. Kapten Woolsey küsis, kätt mütsil hoides: „Kuninglik Kõrgus soovivad ehk laskeharjutusi?“

„Päris laskmist?“ küsis Bobby, rõõmu pärast hingetu.

„See on igal ajal võimalik, eriti siis, kui see rõõmu teeb Kuninglikule Kõrgusele.“

Kõlas vile, ja madrused hakkasid tööle. Löödi kokku parv mõnest palgist ja sellele lattidest sein, mis värviti üle, nagu oleks see laev. Öötsudes nüüd paari kilomeetri kaugusel lainetel, näis ta kui madal sihvakas sõjalaev. Keskmisse masti tõusis kaks punast lippu. „See tähendab: valmis olla,“ seletas kindral Cuning Bobbyle, viibides ühes soomustatud suurtükitornis.

Korraga praksusid paugud laeva teises otsas, ja vaenlase ristleja juures, mis nüüd paistis kitsa, musta joonena kuue kilomeetri kaugusel, kerkis kaks veesammast.

Varsi järgnes — krahh! krahh! krahh! — need olid tagumise patarei neljatollilised suurtükid — hüü! hüü! hüü! — vihises õhus ja pilpad lendasid märklaua küljest.

„Nad hakkavad juba tabama,“ ütles kindral Cuning.

Uus signaal kerkis „Jupiteri“ masti. Nüüd alles pääsis maru lahti, sest see tähendas väikeste suurtükkide kiirtuld. „Jupiter“ mattus suitsupilve ja märklaud oli minutite kaupa veesammaste taga nägemata.

Lõpuks pidi tuleandmine algama suurtest suurtükkidest, mille tornis oli Bobby. Avati suurtükilukk ja lükati suur suhkрупää — granaat — vasakse otsaga, torusse. Keerati veel mõnda kruvi ja teatati: „Suurtükk laskevalmis!“

Siis seisis torni komandant Bobby ees ja ütles: „Kui Kuninglik Kõrgus hääks arvaks ise lasta suurtükki, oleks see suureks auks „Jupiteri“ suurtükimeestele.“ Ja ulatas Bobbyle nõõri, mis oli kinnitatud lukule.

Bobby hoidis nõõri käes ja kartis natuke. Mis juhtub, kui tõmmata? Korraga ütles seljataga Cuning rahulikult: „Tuld!“

Bobby kuulas, ja nagu oleks maailm hakanud hukkuma. Kõlas pauk, mis pani Bobbyl hinge kinni, ja rõõgatu suurtükk kargas paar sammu tagasi, nagu oleks see papist.

Siiski nägi Bobby tumedat varju välja labisevat torust, kostis — hüü! — ja märklaud kadus veesambasse. Natukese aja pärast kuuldus tume mürts — granaadi lõhkemine — ja veepinnal ujusid üksikud palgid ja latid. Pauk tegi puhta töö.

„Palun vastu võtta minu alandlik õnnesoov, härra admiraal,“ ütles ohvitser Bobbyle. „See oli osav pauk.“

Ka Cuning surus Bobby kätt, ehk ta küll oli ainult nõõri tõmmanud. Sageli on tähtis tagajärg, mitte töö.

Järgmisest sadamast saatis Humbert Fellowful telegrammi, milles kirjeldati Bobbyt kui võrratut laskjat.

Sel õhtul lamas Bobby voodis hulk aega vaikseks. Tasa ronis ta välja ja otsis oma ülikonda. Kahjuks oli kajutus ainult ta valge ülikond, see võis kergesti silma torgata pimedas. Kuid ta lootis siiski, et lipsab vahetidest mööda tähelepanemata. „Ma olen ju väike,“ mõtles ta.

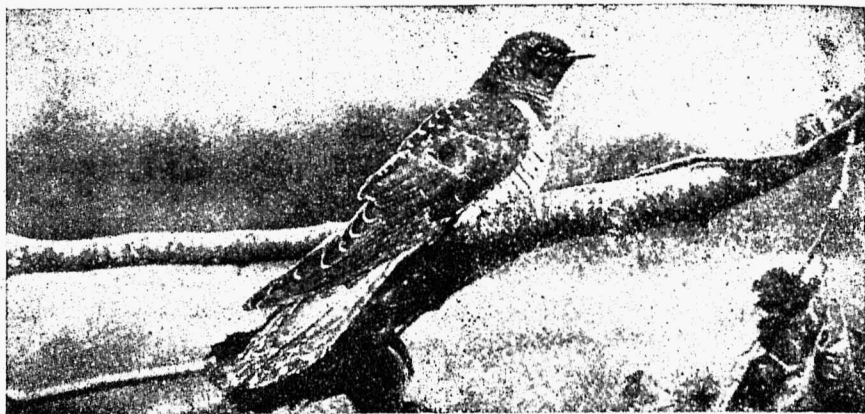
Kui ülikond seljas, kobas ta pimedas laua järele, avas sahtli ja tõmbas säält välja oma vana mütsi, mille oli kinkinud isa. Ees oli tõsine ettevõte ja säält pidi kaitsma ja saatma isa müts.

Noolena lendas ta nüüd edasi mööda koridori. Vahilolev madrus tuli. Bobby ei hinganudki. Koridori sein oli valge, sellepärast ei pannud vaht tähelegi väikest pundart nurgas, mis oli õieti admiraal ja Inglismaa troonipärija.

Vaevalt oli madrus möödas, kui Bobby püsti kargas ja mõne sekundi pärast tekil oli. Paistis hele kuuvalgus, iga asi oli selgesti näha, sellepärast pidi Bobby ootama trossirulli taga kükitades, kuni kuu läheb pilve taha.

(Järgneb.)

KÄGU.

C. P.

„...Ema viis hälli heinamaale,
 „Kandis kiigu kesa pääle,
 „Pani käo kiigutama,
 „Suvilindu liigutama —
 „Sääl siis kägu palju kukkus,
 „Suvilindu liialt laulis...“

nii laulame vanas rahvalaulus oma armsamast kevadlinnust — käost. Esimese käo hüüdega teame, et talv enam kevade üle võitu ei saa. Välja vabasse õhku! Olgu unustatud pikad, pimedad kuud ja suletud majad ja kitsad müürid, kus halb õhk ja haigused ähvardasid.

Me armastame kägu, ta on ilus ja lõbus lind, päälegi hävitab ta hulga kahjulikke putukaid, mis üks tema paremaist omadust. On aga inimesi, kes teda kui kurjategijat ei salli.

Emakägu muneb muna, aga pesa eest ei ole tema ega tema kallim hoolitsenud. Nii lendab ta siis teise linnu pesasse, kellel sarnased munad ja küllalt suur pesa, muneb sinna ühe muna, võtab tasuks ühe pesaomaniku munadest ja kaob sellega. On pesa väga väikene, nii et kägu, kes ligemalt 14 tolli pikk on, sisse ei mahu, muneb ta oma muna maapinnale ja kannab selle siis oma nokas võõra pesa juure, pistab muna sinna sisse, võtab aga kohe selle asemele säält teise muna, mille ta lihtsalt ära sööb; tuleb harva ette, et ta rohkem kui ühe varastab.

Nii kui poiss, kes oma munakorjanduse jäoks ainult ühe muna pesast välja võtab, et lind seda ei märkaks, nii ütleb instinkt ka käole, et kui tema võõrast pesa rohkem rüüstaks, lind pesa maha jätta võiks ja ka võõraslaps välja haudumata jääks.

Kägu on tark ja valvas nagu kotkas. On teised linnud pesa ehitamas, luurab ta, kuhu oma mune kõige hõlpsamalt võiks sisse sobitada. Ootab kuni pesaomanik oma munad munenud ja pesast lahkunud, lipsab sisse ja toimetab vahetuse.

Ei ole siiamani selgusele jõutud, miks kägu ise pesa ei soeta. Sagedasti algab võitlus salga väikeste lindude ja käo vahel. Kas tunnevad nemad viha kurjategija vastu või tuleb see sellest, et käol kulliga on sarnadust? Niiviisi ähvardatud, on võimalik, et kägu sarnastest ohtudest ja kallaletungimistest varitsetud, küllalt ei leia rahu ja meeleolu pesaehitamisega algust teha, ja oma pojakesi võõras pesas parema hoolde all teab. Sääljuures tuleb veel üht asjaolu silmas pidada, ja nimelt seda, et temal ustav abiline puudub, — ühe truu abikaasa asemel on tal hulk austajaid, ja ei ühtegi kestvut sõprust. Kägu muneb 15—20 muna suves ja mahutab nad kõik igasugustesse võõras-tesse pesadesse.

Tuleb väike kägu munast välja, näeb ta küllalt naljakas välja oma õõnsa seljaga. Juba teise elupäevaga hakkab vahetpidamata

jõudsasti kasvama. Eksitab teda naabri-olevus, olgu see poeg ehk muna, nokib ta teda ja ei jää rahule, enne kui see pesa ääreni ja säält üle on tõugatud. Selle kuri-teo pääle vaatamata hoolitsevad võõrad vanemad käopojakese eest niisama kui oleks see nende oma liha ja veri. Koju lennates näevad lahked linnuvanemad oma po-jukese maapinnal lamavat, meile ei tule aga mõttesegi teda pesasse aidata ehk sööta, vahivad teda arusaamatu imestusega, neile näib see paratamatu saatuse löök. Siis len-davad nemad pesasse ja söödavad mõrtsu-ka, söödavad teda, kuni see ammugi juba pesast välja on kasvanud ja nii suureks saanud, et ta õlale istuma peavad, et sellesse ahnelt ootavasse, pärani lahtiaetud kõrisesse sööki anda.

Kägede suguvõsa on kaunis suur ja mit-mekesine. Kõik Euroopas ettetulevad käod on pesaröövlid, mujal leidub aga ka kägu-sid, kes oma pesade eest hoolitsevad ja ise oma mune hauduvad.

Olgu tähendatud, et on ka veel teisi lin-dusid olemas, kes võõrastesse pesadesse, ja paljuid, kes mahajäetud pesadesse mune-vad.

Eriti Eesti muinasilmal mängib kägu suurt ja omapärast osa.

Meie muinasjuttudes on kägu tihti sün-geist saladusist ümbritsetud linnuks moo-nutatud inimene, mille tõttu temal ka kõik-sugu saladusliku nõiduse võimu ja „targa“ omadusi arvati olevat, nagu näiteks ette-kuulutamise või ennustuse andi, millesse veel tänapäevani ustakse.

Kes „kukulindu“ esimest korda kevadel kuuleb kukkuvat, küsib uudishimulikult, pal-ju tal veel aastaid jäänud elada jne. Teiste seletuste järgi (Kalevipoeg, sõnastik P. Org) olevat ta leinalind, — ta liginemine elumaja-dele toovad kindlat surmasõnumet, isegi ta ilmumine unenäos kuulutatavat kurbust ja valu. Kalevipoja XX loos pöörab laulik täis kurja aimdust käo poole:

„Laula, laula, linnukeeli?“

„Häälitsele, hõbenokka,

„Kulda kägu, kuulutelle:

„Mis sääl kurba külvatie

„Surmalista sünnitie?“

Ilmus kägu katusel, siis pidi see tähen-dama tulekahju. Sarnane ebauk sundis rahvast kägu meelitama ja kõik-sugu nime-tustega teda ülistama, et ta kurja ei kuulu-taks ega õnnetust ei tooks, vaid õnne.

„Kuku, kägu, kuldalindu,

„Häälitsele, hõbenokka,

„Veerele, vaskikeeli!

„Kuku meile kuulutusi.

„Häälitsele ilmutusi,

„Veerele lauluvara

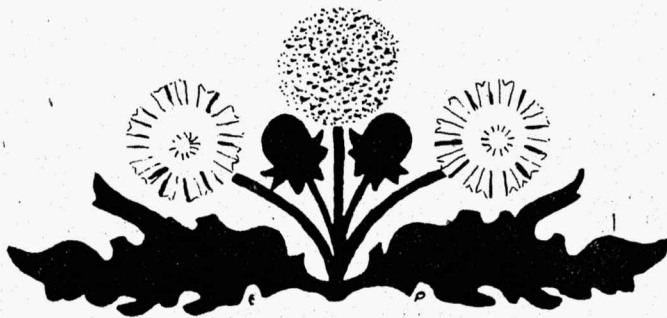
„Ketra kuulutuse lõnga!“

(Kalevipoeg, IV lugu.)

Meile, nooremale eale, aga on kägu meie armas, ammuigatsetud kevadkuulutaja, kes meie rinda oma armsa kukkumisega täidab uue rõõmuga.

„Kuk-kuu! — Kuk-kuu!“ kostab lähe-mast salust, kuhu ruttame rõõmul tervi-tama kaugelt kojutulnud sõpra.

„Kuk-kuu! — Kuk-kuu!“

VAARAODE MAAL.

Elly Kärk'i reisimälestused.

XIV.

Koptid.

Palestiinast sisetoodud ristiusk kasvab ja kõveneb suures Niiluse orus; II-el aastasajal näeme juba hästi organiseeritud kogudusi ja nende ülemaid — Aleksandria patriarki, piiskoppe ja munki.

Kuid paganausulised on valvel ja kristlasi ootab raske katsumis-aeg, sest viimaste püsivus, ristiusu kiire laialilagunemine, nende vaimline puhtus ja jõud äratasid hirmu, kahtlust ja isegi kadedust vastastes. Tekivad ässitajad, sünnivad suured laastamised ja üks kristlaste kaitsjaist ütleb: „Kui Niiluse vesi ei ujuta üle kaldaäärseid põlde, ütleb rahvas — kristlasi peab lõvide ette viskama; kui vesi ei kahane õigel ajal, jälle räägitakse — see on kristlaste pärast!“ Pääle muu ühineb tagakiusajatega veel riikline valitsus, algab Rooma keisrite hirmuvalitsemine.

Ja süüta kannatajate veri värvib kohedat liiva tsirkusareenil; surevad paremad inimesed — suured mõtlejad ja liikumisalगतатаjad. III-da aastasaja algul paneb keiser Severus suurema ristiusuliste rõhumise toime ja põletab maani nende kirikud. Sama aastasaja kestel järgneb üks tagakiusamine teisele ja kõige koledamad piinad ja metsikused sünnivad Aleksandrias.

Õnnetud põgenevad kõrbesse, koopaisse ja mahajäetud matmispaiku, Siinaisse...

Kuid ka siin kannatavad nad suurimat puudust ja metsikute röövlisalkade päaletungimisi. Mure ja piinad ainult kõvendavad tagaaetute usku ja üliinimliselt kannatavad nad aja-loos kuulmata hirmutegusid.

Mitte ainult tugevad mehed, vaid ka naised, raugad ja lapsed annavad end nurisemata timuka kätte. Sõnalausumata kohtavad nad arenil ärritatud ja nälgjast kõrbekuningat — lõvi; laulu ja palvetega lämbuvad ristil oma tuleriida suitsust.

Kõigi koleduste pääle vaatamata, kasvab ristiusuliste arv. Kui IV. aastasajal keiser Julianus Ususalgaja suri, tuli ilmsiks, et kogu Egiptus oli ainus ristiusuline riik. Kõrbe põgenenud kannatajad koondusid kloostreisse, mis kaitseks päaletungijate eest kindlusetäoliselt müürega piirati. Käesoleval ajal on neist järel veel varemed, mis liivaga kaetud. Mõnda neist kaevatakse välja ja puhastatakse ja mungad asuvad neisse uuesti elama.

Palju oli nende munkade hulgas väga haritud inimesi, kes on järele jättnud hulga tähtsaid teaduslisi töid.

Mitte ainult paganate poolt ei tulnud kõik kannatused. Ka omavalhel telkkisid lahkomõtted ja kadestamised.

Nende lahkuminekute keskkohtaks

oli jällegi Aleksandria. Tülid Kristuse õpetuste tõlgitsemiste ja neist arusaamise üle läksid viimati nii kaugele, et kristlased ise avasid riigi oma surmavaenlasele kaliif Omar'ile ja allusid 641. aastal Muhamedi väepäälisk Amr'ile.

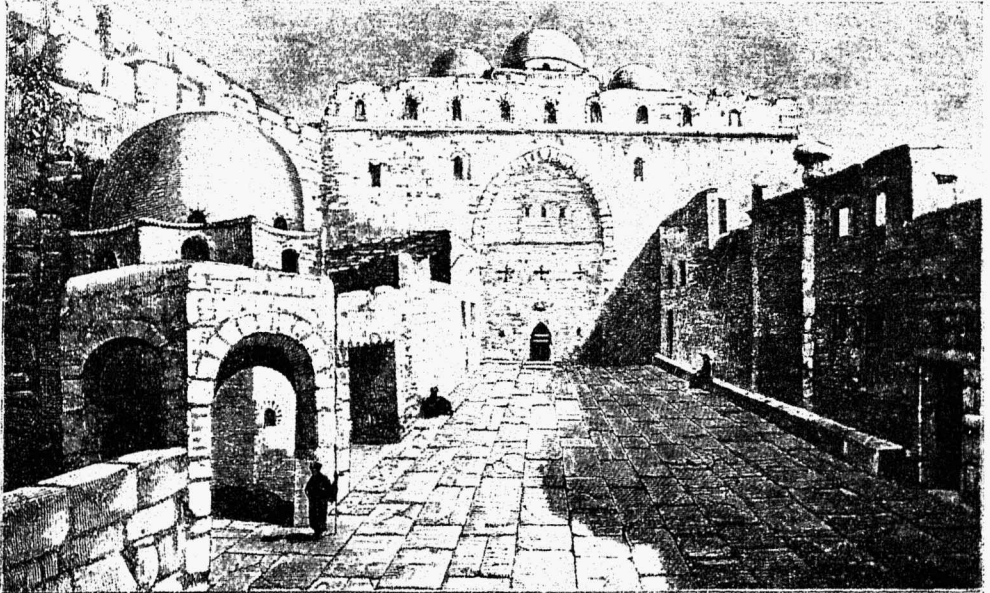
Alguses olev inimlik, pehme ümberkäimine uute alamatega muutus peagi.

Ei ole ime, et paljud seda üle ei elanud ja Islami usku läksid.

Pärismaalaste ja araablaste segamisest tekkis uus suguharu, keda meie päevil fellah'eks hiiütakse.

Koptid pidid riietuma araablaste eeskirjade järele ja nende käsul oma ustele kuradi maski riputama.

Neid ei lubatud midagi õppida, ei seltskonna elust osa võtta; jumala-

Koptide „Valge klooster“ — Der-el-abjad Thebá ümbruses.

Võitjad ei kokkunud millegi ees. Koptid (nii hiiütakse Egipti kristlasi, sõnast Gypten, s. o. Ägypter) olid koormatud ülejõu käivate maksudega, kannatasid hirmust puudust ja karistusi. Araablased läksid isegi nii kaugemale, et märkisid neid tulise rauaga kättest. Alguses tehti seda ainult munkadega, kuid lõppeks nõuti kõigilt koptelt. Kel seda lõvitaolist märki polnud, raiuti käsi ära.

Üksteisele järgnevate vastuhakkamiste tõttu muutusid valitsejad veel halastamatumaks ja seda enam hävitati kloostreid ja kirikuid; mehi tapeti ja naised müüdi orjeks.

Näljaga sõid kristlased juba laipu.

teenistuse ajal oli keelatud risti tarvitada. Koptid ei tohtinud kunagi ratsa sõita hobusel, ainult eeslil; nende haudu ei kaunistatud künkaga, vaid tasandati, valitsuse käsul, maaga.

Kõige jõledamad tagakiusajad olid sultanid Ahmed-Ibo-Tulun ja Hassan. Nende ajal olid lood juba nii kaugel, et kristlased ei julenud tänavail liikuda.

Ja ainult nüüd, päale Bonaparte Egipti ekspeditsiooni sultan Muhammed Ali ajal, viidi läbi usuvabaduse säädus ja olud paranesid.

*

Pühapäeval, jumalateenistuse ajal läksime koptide linnajakku, kus tänavad tolmused, kitsad, looklevad ja elumajad vaesed.

Muhameedlaste tagakiusamise tõttu ühinesid koptid ja asusid elama vana Rooma kindluse ja Masr'i linna varemeile.

Elavad nad vaeselt, toidavad endid käsitöoga. Nende keel tuletab meele vana Egipti oma ja on tarvitatav pääasjalikult jumalateenistusel.

Praegusaja kirikusääduste järele peetakse neid võhikuteks: nad on kõige esimesed kristlased ja I aastasajast kuni meie ajani on neil alal hoidunud üks jumalateenistuse viis.

Koptide kirikuisse pääseb ainult läbi hoove, koridoride ja sageli ka elukorterite. Ja kõik ainult seepärast, et kaitseda end võraste kui ka uueaja kristlaste rüüstamiste eest.

Kirikud on hooletusse jäetud: mõned neist päris lagunenud. Kuid kõigi nende jäänuste hulgas paistab silma siin-säääl osa seina kaetud ülihuvi-tava kunstilise nikerduse või maaliga.

Vaatamata koptide alalhoidlikkuse pääle, on ka siia muhameedlaste säädused tunginud — nii leiame gallerii, nikerdusiga kaetud akendega, et varjata palvetajaid naisi all pääruumis olijate meeste pilkude eest. Vare-

mail aegul oli templi pääsemine lubatud ainult oma jalanõudele pääle tõmmatud tulvliitega.

Meid, Euroopa naisi, lasti alla kiriku pääruumi; mõned preestreist tulid juure ja õnnistasid võõraid sõbralikult. Käisime vaatamas Kairo kristlaste pühamat paika Abu-Serge kloostrit, mille keldris oli kord varjul Neitsi Maria Jeesusega ja Joosepiga. Seda tõendab ka ajalugu.

See on võrdlemisi suur kirik; kõik maa-alla algab altari eest. Kõik on ruumikas, kolme võlviga, mis sambakestega jaotatud.

Jumalalmale, Jeesusele ja Joosepile — igale neist oli üks võlvialune — nagu tõendatakse, ja nad elasid siin, koju tagasipööramise ootel, kuu aega.

Siin selles keldris, kus tol ajal ei olnud veel mingid ilustusi, ei sambaid, elas Püha Perekkond. Siin kajas väikese Kristuse naer ja kõne, ta väikeste jalakeste nõrgad sammud, vast ehk kolle siin, selle avause ees...

Kuid säääl Betlemas, nende kodukohas voolab ojana süüta laste veri, kajavad nende oiged ja õnnetute vanemate südantlõhestav kisa...

See oli kõik ammu, ammu — kuid tänapäevani meelitab see maa-alune varjupaik Kairo tuhandeid usklikke... (Järgneb.)

OMA NURK.

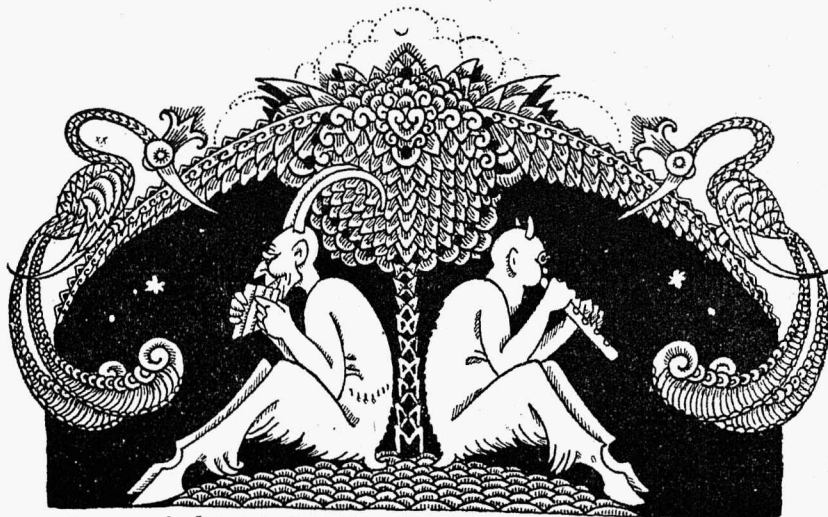
Kevade tulek.

*On juba pääsmas kevad võidule
ning loodus ärkab unest elule.
Peab tali põgenema rutusti,
sest valitsema hakkab noormees ke-
lvade.*

*Ka ojakesed rõõmsalt voolavad
ja õrnalt noored kased kohavad.
Kuldpäike kaasa tunneb kõigile
ja ande jagab noorel' võitjale.*

*Ning rõõmsalt väike mustakuuemees,
puu otsas laulab kodutalu ees.
Ta hüppab kergelt oksalt oksale
ning toitu kannab pessa poegile.*

Jaak.

MUINASMAILT.

PUNAPÕSK JA VAHVA SÜDA.

Tervishoidlik muinasjutt Inglise keelest, tõlk. K. O.

I. Sõbralik haldjas tuleb Mary Annel külla.

ord elas väike plika, nimega Mary Ann, kes ei uskunud, et on olemas haldjaid.

„Ma pole neid kunagi näinud ja seepärast ma ka ei usu, et nad on,“ ütles ta alati.

Ühel ööl ärkas Mary Ann korruga sügavast unest. Ta toake oli täis imelist valgust ja üle voodi ääre kummardus kena, väike naisterahvas, kel olid hästi punased põsed ja huuled.

„Kes te olete,“ küsis Mary Ann.

Üks õrn, mahe hääl vastas:

„Ma olen üks neist haldjaist, kes armastavad väikesi lapsi.“

„Aga ma pole teid kunagi varem näinud.“

„Sa ei jätnud kunagi oma akent lahti, ja nii ma ei pääsenud sisse.“

„Ei ole küll jätnud,“ vastas Mary Ann ja vaatas ise akna poole...

„Aga kas teie siis peate nimelt läbi akna tulema? Mu vend Jaak ütleb, et haldjad võivad igalt poolt läbi minna ja üldse teha igasuguseid imeasju.“

„Mõned neist võivad küll,“ vastas ilus haldjas ja suudles plikat õrnalt põsele, „aga mina lendan ikka läbi lahtise akna, sest ma elan ise väljas. Mul pole sarnast maja ega tuba, nagu see siin. Elan sinise taeva all — säääl, kus on päikesepaiste, kirjud liblikad ja säravad tähed.“

„Oi! kuidas võib keegi alati elada väljas!“ imestas Mary Ann ja värjistas keha.

„Seda ainult sellepärast arvad nii, et sa vist ei tunne küllalt hästi elu õues. Sest niihästi kooli kui ka sõpradele külla sõidad sa ikka kinnises vankris. Ja kui ka mõnikord harva jalutama lähed, siis ei peata sa kunagi seks, et hullata teiste lastega või et kuulatada, mida võivad sulle jutustada linnud ja mesilased.“

„Võib olla, on see nii,“ vastas Mary Ann mõtetes, „ema ja õpetaja on mulle ka seda öelnud, aga ma pole sest hoolinud ega selle üle pääd murdnud... Aga palun, öelge mulle, kas teie olete üks sarnane haldjas, kellest raamatutes kirjutatakse, et nad lastele andeid jagavad?“

„Jah muidugi, ma teen seda,“ vastas ilus külaline.

„Ah! Siis teil on ehk ka küllalt uurisid

ja käevõrusid ja suuri nukkusid, mis võivad silmad sulgeda ja jälle avada?"

Sel silmapilgul nägi Mary Ann iseennast ja oma külalist seinapeeglist. Kui ilus oli ometi see väike haldjas! Ta põsed roosad — kui roosiõied vanaema aias ja huuled — kui tumepunased korallid. Ja sääl-samas kõrval oli tema, Mary Ann — oi, kui kahvatanud ja valge näoga! Isegi huultes ega kõrvalestadestki polnud tal vere-tilka...

„Aga ei,“ ütles nüüd Mary Ann murelikult, „ma ei soovigi endale nukku ehk kuld-käevõru... Ma tahan olla pigemini sama ilus kui teie... Tahan, et mul oleksid samasugused roosad põsed ja punased huuled... Kui õnnelik oleks siis mu ema!“

„Mul on häameel, et sa nii targasti oskad valida,“ vastas haldjas. „Kui sa ainult avad igal ööl oma toa akna ja mängid palju igapäev värskes õhus, küll ma siis hoolitsen, et su soovid täide lähevad. Aga — kas sa ei tahaks nüüd natuke minuga ühes tulla?“ küsis ilus külaline ja võttis lapse käest kinni. Kuid nähes Mary Anne kartlikku nägu, lisas juure, et ta tema hommikueine ajaks tingimata tagasi toob.

Nad liuglesid läbi lahtise akna välja, kuma nendele teevalgustajaks oli hele täht, mis säras haldja mütsikesel. Oli kesköö-tund. Tähed kiirgasid tumesinisel taevavõlvil. Mary Anne maja kadus varsi silmist ja peagi olid nad kõrgel taeva all. Tütarlaps tundis juba väikest kartust oma südamel, aga nii pea, kui ta vaatas oma saatja otsa, kadus kõik hirm ja ta oli ainult õnnelik.

Kui nad ikka edasi kaugemale ja kaugemale lendasid, mõtles Mary Ann endamisi: mis võiks küll selle haldja nimi olla. „Kas haldjatel on ka oma nimed?“ küsis ta lõpuks väga viisakalt.

„Jah muidugi,“ vastas see, „kui ma nii ruttu edasi liigun, siis nimetavad inimesed mind mõnikord Tuuleks.“

Vahepeäl olid nad jõudnud ühe viljapõlluni. Niipea kui haldjas sirutas välja käe, painutasid nisukõrred päid niikui ilusad neitsid teevad seda tantsupidul. Kui nad aga lendasid puudest mööda, siis kahisesid

lehed ja isegi oksaauk vanas tammes ajas vilet.

Ühel künkal, mändide vahel, nägid nad üht väikest majakest. Oli ümberringi vaikne. Nad astusid tasa sinna aknalauale ja vajutasid oma näod vastu ruutu, et tupp vaadata. Haldja mütsil olev täht valgustas ruumi, kui oleks päeva-aeg olnud... Sääl-gis magas väike tüdruk, kuid ta uni ei olnud rahulik, sest ta viskles siia ja sinna ja ei saanud sugugi hästi puhata. Ta väike näoke oli väga kahvatu.

„See on minu kooliõde Helene. Aga küll on ta kahvatu!“ ütles Mary Ann.

„Jah, ma tulen igal öösel siia akna taha oma annetega, aga ikka on aken kõvasti kinni ja ma ei pääse sisse. Ka päeval tuleb ta väga harva õue.“ Nii seletas haldjas kurvalt.

„Ma ütlen talle seda,“ vastas Mary Ann, „siis ehk teeb ta oma akna lahti.“

Käsi käes hõljusid nad üle katuse — päris korstna läheduses. Mary Ann hakkas kõhima, sest ta hingas natuke suitsu sisse ja kui üks väike tulesäde veel ta näo lähedalt mööda hüppas, siis kiljatas ta ehmatusest. Kuid sõbralik haldjas hoolitses selle eest, et talle midagi halba ei juhtuks. Nad lendasid edasi — üle männisalu ja leidsid varsi ühe väikese, valge majakese, mis oli kui pisike täpik — nii kaugel olid nad veel temast. Kuid lähemale jõudes nägid, et ülevalt aknad olid lahti, sest akna eesriided lehvisid tuule käes edasi-tagasi. „Me lendame siia joonega sisse,“ ütles haldjas ja nad maabusidki ühe voodi jalutsis. Küll oli see tuba ilus! Kõik asjad olid kenasti puhtad ja igauks oma paigal. Kuid haldjal ega Mary Annel polnud aega palju tuba vaadatagi, sest nurgas seisis asemeke, kus magas kõvasti väike, punapõseline poisike. Teises toanurgas aga oli väike voodi ja sääl sees puhkas kõige ilusam tütarlaps, keda Mary Ann iganes oli näinud. Ta juuksed olid süsimustad — kui ronga tiivad, ja ta põsed ja huuled — nii punased, kui Mary Anne nukul.

„Kui sügavasti ta magab! Ja kui kena ta ometi on!“ ütles Mary Ann. Siis vaatas ta esiteks haldja, siis tütarlapse pääle ja lisas juure: „Ta on päris teie moodi!“

Haldjas naeratas.

„Ta on mu kõige parem sõber. Ma käin tal igal õösel külas ja ka päeval vee-dame palju aega ühes, sest ta armastab õues mängida.“

„Ärgem enam mingem nende laste juure, kes magavad kinniste akende tagal!“ ütles Mary Ann.

„Hää küll,“ vastas haldjas. „Aga sa oled nüüd unine ja lähme koju.“

Haldjas võttiskj lapse käest kinni ja nad lendasid läbi akna välja. Peaaegu oleksid nad sääljuures ühe nahkhiire vastu põrganud, kuid see kummardas nende poole väga viisakalt ja lendas eest ära... Ülespoole tõusid nad ja varsi põlnud väikesest, valgest majakesest mitte midagi enam näha.

„Kas sa näed säääl eemal neid telkisid?“ küsis teel haldjas Mary Annelt ja näitas kaugel valendavatele asjadele. „Säääl on sõdurid laagris. Ma käin tihti nende juures, sest nad töötavad ja mängivad päikesepaistel ja magavad tähtede säral. Need on toredad, tugevad poisid.“

„Palun, õelge mulle, kas ma saan nii roosad põsed ja nii punased huuled nagu teil, kui magan lahtise akna taga ja kui mängin palju õues?“ küsis Mary Ann haldjalt, kui nad edasi lendasid.

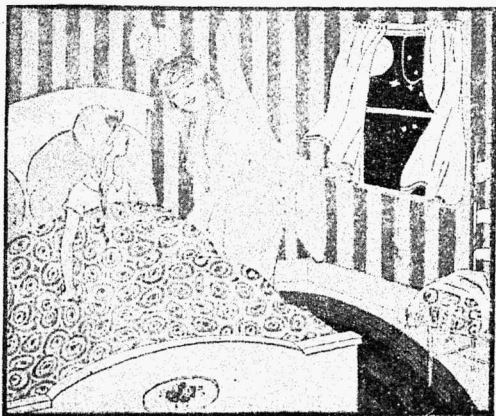
„Muidugi ma võin sind palju aidata, aga veel on teisi haldjaid ka, keda sa tundma pead,“ oli vastus.

Parajasti sel silmapilgul puudutasid nende jalad Mary Anne toakese aknalauda ja nad astusid sisse. Ius haldjas pani tüdrukukese õrnalt asemele.

„Kas teie tulete teine kord veel tagasi?“ küsis Mary Ann.

„Jah; häameelega, kui sa ainult mind sisse lased.“

„Teie ütlesite, et inimesed teid mõnikord Tuuleks nimetavad. Aga mis on siis teie päris õige nimi?“

„Kui sa hommikul ärkad, vaata kohe oma pääpadja alla. Siis saad teada,“ vastas haldjas, suudles teda õrnalt mõlemale põsele, silitas otsaesist, sosistas veel: „Hääd ööd,“ ja oligi läinud.

Järgmisel hommikul äratas ema Mary Anne hüüdega, et hommikusöök juba ootab, ja et ta ruttama peab, kui tahab õigeks ajaks kooli jõuda.

Ta hüppas oma asemelt ja hõõrus silmi. Esiteks ei saanud ta aru, kus oli, siis aga tuli kohe haldjas meele. „Kas ma nägin seda unes?“ küsis ta endalt. „Kuhu on ta siis nüüd jäänud?“ Kuid äkitselt tuli talle meele, et haldjas oli käskinud teda pääpadja alla vaadata. Rutuliselt pööris ta selle ümber. Ja siin ta oligi — üks väike, valge ümbrikukene. Ta avas selle ootusest värisevate kätega ja luges järgmist:

„Mina olen haldjas „Värske õhk“. Ma armastan sind. Sa ava alati oma akem ja lase mind sisse tulla.“

Mary Ann rääkis venna Jaagule kõik oma õised juhtumised. Vend kuulas suure põnevusega ja ütles lõpuks: „Eks ma õelnud ju sulle, et tõesti on olemas haldjaid.“

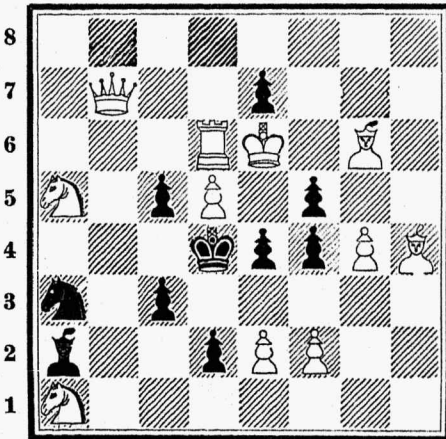
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 20.

Kokku säädnud Martin Villemson (Pärnus).
(„Vikerkaare“ originaal).

Mustad.

A B C D E F G H

Valged.

Valged: K e6, L b7, V d6, O g6 ja h4, R a1 ja a5, S d5, e2, f2, ja g4.
Mustad: K d4, O a2, R a3, S c3, c5, d2, e4, e7, f4 ja f5.
Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Ülesande nr. 15 lahendus.

1. R b6 — c4, K d4 — d5,
2. L g3 — d6 annab matt.
1. (R b6 — c4), e4 — e3,
2. L g3 — e5 annab matt.
1. R b6 — c4, d3 — d2,
2. L g3 — d6 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: Alfons Pachel, Georg Ipsberg, E. Aipman, Aleksander Grünberg, A. Jakobson, H. E. Kerdi ja Th—en, (kõik Tallinnast), H. Kiho, V. Sõõru ja Johannes Jõul (Tartust), Valter Veissberg (Kuresaarest), J. Trifeldt (Viljandist), P. Gutmann (Paidest), Arnold Ellisson (Valgast), J. Naisson (Nõmmelt).

ÜLESANDED.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Maagiline ruut.
Antud arvud ruudus nii ümber seada, et ülalt alla vasakult paremale ja diagonaale mööda arv 34 lugeda saaks.

J. Kg.

Kaks hobuhüpet.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

1 ja 3 ruudul seisavad kaks valget hobust ja 7 ja 9 ruudul kaks musta hobust.

Valged peab mustade ruutudele ja need jälle valgete ruutudele asetama. Kuidas tuleb käia?

J. Kg.

Ruutmõistatus.

a	a	a	a	a	a	a
a	a	a	a	d	e	k
k	k	k	l	l	l	l
l	p	p	r	r	r	r
s	s	s	s	s	t	t
t	t	u	u	u	u	u
u	u	u	u	u	w	ä

- 1) Mis näitab rahvaste vaimlist kõrgust?
- 2) Mis peab olema kirjanikul, kelle töid hästi loetakse?
- 3) Üldnimetus välisriikide raha kohta.
- 4) Kus asub Eestis tähtis kalevivabrik?
- 5) Kellele ohverdasid vanad eestlased?
- 6) Edevuse sarnane omadus?
- 7) Ülesvõtmise abinõu?

Tähed ruutudes tulevad nii ümber paigutada, et neist ülal kirjeldatud tähendus- tega sõnad saaksid.

Kui sõnad õieti välja on arvatud, siis paksude äärtega ruutudesse peab tulema ühe ja kahe joonega ümbritsetud ruutu- desse ühe „Vikerkaare“ poolt loositava asja nimetus. —chir—